

Za vyšší kvalitu soutěžení

Socialistické soutěžení má své nezastupitelné místo v rozvoji pracovní a politické aktivity a iniciativy příslušníků ČSLA. Soutěžení v armádě je těsně spojeno se soutěžením ve společnosti. Navazuje a využívá příznivých celospolečenských podmínek, tvůrčí atmosféry ve společnosti k získávání příslušníků armády pro aktivní a iniciativní plnění náročných úkolů bojové a politické přípravy.

Podstata a základní funkce socialistického soutěžení v ČSLA

Autoři, kteří se zabývají problematikou socialistického soutěžení, vymezují socialistické soutěžení jako přirozený projev aktivity lidových mas, jako důležitý prostředek rozvoje a mobilizace tvořivých sil příslušníků společnosti ve prospěch řešení úkolů socialistické a komunistické výstavby.

Podstata socialistického soutěžení pak spočívá v plném rozvoji, realizaci osobnosti a kolektivu, všech jejich schopností, ve všech sférách života na základě rozvoje sociální aktivity ve prospěch rozvoje socialismu.

Podstata socialistického soutěžení v armádě spočívá v tom, že socialistické soutěžení je významným společensky prospěšným, aktivním a uvědomělým vztahem příslušníků armády k plnění náročných úkolů přípravy a výchovy budovatele a obránce socialistické vlasti, vyjádřený soudružským soupeřením v rámci rozvoje

tvůrčí aktivity a iniciativy, spolupráce a vzájemné pomoci. Toto vymezení podstaty socialistického soutěžení respektuje prvek zaměřenosti socialistického soutěžení z hlediska celospolečenských zájmů a požadavků ozbrojených sil socialistického státu. Zvýrazňuje rovněž, že socialistické soutěžení jako určitý zákonitý jev vývoje socialistické společnosti je i v armádě jedním z významných prostředků upevňování bojové pohotovosti a připravenosti. Zároveň je významnou formou rozvoje uvědomělé aktivity a iniciativy mas v podmínkách přísně centralizované instituce.

Základním cílem soutěžení v armádě je zvýšení bojové pohotovosti a všestranná komunistická výchova vojáků. Hlavním obsahem soutěžení v ozbrojených silách je zvýšení efektivnosti výcviku a výchovy příslušníků socialistické armády, vysoce kvalitní splnění výcvikových úkolů a plánů, dosažení výtečných výsledků v základ-

ních družích bojové a politické přípravy, další zkrácení norem uvedení jednotek do bojové pohotovosti, výtečné zvládnutí a údržba zbraní a bojové techniky, zvyšování politické a kulturní úrovně vojáků.

Socialistické soutěžení plní ve společnosti i v armádě řadu významných funkcí. V soudobé sovětské literatuře, která se zabývá problematikou socialistického soutěžení v armádě jsou za základní označovány profesionálně technologická a sociálně výchovná funkce socialistického soutěžení.

Profesionálně technologická funkce soutěžení zahrnuje v sobě vliv soutěžení na zvyšování bojového mistrovství vojáků, bojové připravenosti jednotek a útvarů, na vědeckou organizaci vojenské činnosti. Tato funkce soutěžení má zvláštní význam v tom, že bezprostředně ovlivňuje bojovou pohotovost a připravenost vojenských kolektivů jednotek a útvarů.

Sociálně výchovná funkce soutěžení řeší úkol utváření a prohlubování uvědomělého a aktivního vztahu vojáků k vojenské službě a vojenským povinnostem. V průběhu soutěžení se utvářejí takové potřebné kvality jako je komunistické přesvědčení, ideovost, zásadovost, vojenská čest, odpovědnost za společnou věc apod. Sociální a psychologický obsah soutěžení je určen jednotou úsilí o vzájemně předstihování v práci a připravenosti vzájemně si pomáhat. Soutěžení formuje u vojáků návyky splnit své povinnosti s plným nasazením sil. Zvyšuje jejich aktivitu ve všech základních sférách vojenské činnosti. Výchovné účinky soutěžení jsou tím větší, čím lépe je soutěž připravena a organizována, čím více účastníků soutěžení

cítí zdravé soupeření a napětí v průběhu plnění úkolů.

Při realizaci všech základních funkcí socialistického soutěžení roste neustále význam komunistické uvědomělosti vojáků. Socialistické uvědomění má při rozvoji socialistického soutěžení význam zejména v tom, že podněcuje příslušníky armády k aktivnímu přístupu k plnění náročných úkolů vojenské služby. Je zdrojem pracovního hrdinství, optimismu a nadšení pro práci ve prospěch kolektivu. Je zároveň zdrojem odpovědného, kritického pohledu na vlastní práci.

Zkušenosti z rozvoje socialistického soutěžení v ČSLA potvrzují, že splnění náročných úkolů bojové a politické přípravy není možné dosáhnout jen jejich vytyčováním, nařizováním či administrativními metodami. Trvale dobrých výsledků bylo a je dosaženo tam, kde vedle jasně formulovaných úkolů a dokonalé organizace vojenské činnosti existuje **uvědomění, přesvědčení, důvěra a vůle příslušníků armády přispět svou aktivní a iniciativní prací ke splnění úkolů.**

Požadavek nepřetržitého ideologického působení na vojáky, vystupování velitelů, politických pracovníků, propagandistů, maximálního využití všech forem a prostředků ideového vlivu je trvale vysoce aktuální. Ideologická práce jasná svou formou, působivá a účinná svým obsahem mobilizuje vojáky k aktivnímu jednání. Organické sepětí této práce s veškerou činností velitelů, štábů, politických pracovníků, stranických organizací napomáhá k utváření ideového přesvědčení vojáků, podněcuje je k aktivnímu, uvědomělému plnění a překračování vojenských povinností, rozkazů a nařízení velitelů.

Za vyšší efektivnost a kvalitu řízení soutěžení

Úspěch socialistického soutěžení závisí především na jeho správném usměrňování a řízení jeho organizátory — veliteli. Úloha velitelů v řízení soutěžení je nezastupitelná. Vyplývá z jejich nedílné velitelské pravomoci.

V současné době velitelé, političtí pracovníci a stranické organizace v duchu závěrů 11. plenárního zasedání ÚV KSČ zaměřují pozornost na kvalitní plnění úkolů. Rovněž v oblasti socialistického soutěžení jde o využití všech dosavadních pozitivních poznatků z více než roční realizace Směrnic pro socialistické soutěžení v Československé lidové armádě.

Velitelé, kteří se svými jednotkami dosahují dobrých výsledků jsou toho názoru, že vyšší efektivností soutěžení je mož-

né dosáhnout na základě cílevědomé politickovýchovné práce mezi vojáky a takovou řídicí a organizátorskou činností velitelů, která umožňuje dosahovat stanovené cíle v co možná nejkratších časových lhůtách, při co nejmenších ztrátách lidské energie a materiálních prostředků.

Objasňování významu a principů socialistického soutěže je jedním z nejlepších prostředků zvyšování její úrovně a účinnosti. Velitel jednoho vzorného automobilního útvaru při výměně zkušeností zdůraznil, že při rozvoji soutěžení se nevyplácí žádné otálení. Hnutí podněcování aktivity vojáků by mělo započít už s plněním prvních úkolů výcvikového roku. Proto je vhodné asi tak měsíc před zahájením, souběžně s plánováním úkolů, pro-

myslet na stupni štábu útvaru k čemu zaměřit dlouhodobé a krátkodobé soutěže a seznámit s tím velitele jednotek. Záměry pak projednají velitelé jednotek s komunisty, s výbory SSM, s vojenskými kolektivy v četách, družstvech a osádkách a vytvoří podmínky, aby každý jednotlivec měl určitý čas na promyšlení svého závazku.

Do armády každoročně přicházejí mladí muži s různou úrovní vzdělání, uvědomění, s různými odbornostmi, osobními kvalitami, a předpoklady získanými v období před nástupem vojenské služby v továrnách, zemědělských družstvech, ve školách. To vyžaduje neponechávat nic náhodě, ale naopak, velitelé, stranický a mládežnický aktiv jednotky musí využívat různých forem diferencovaného přístupu k vojákům.

Dobré je využít období, kdy se noví vojáci seznamují s nároky vojenské služby v přijímači či různých krátkodobých kursech. Pohovořit s každým vojákem o tradici socialistického soutěžení, vysvětlit jim obsah Směrnic pro socialistické soutěžení v ČSLA, pobesedovat s nimi o možnosti uzavření krátkodobých závazků. Po ukončení základního výcviku a zařazení jednotlivců na konkrétní vojenské funkce řešit teprve přijímání dlouhodobých závazků, které by důsledně respektovaly dlouhodobější potřeby jednotky a možnosti každého jednotlivce. Při vytvoření těchto předpokladů uzavírají vojáci a vojenské kolektivy reálné závazky, které také úspěšně plní.

Kvalitní organizace socialistického soutěžení vyžaduje diferencovaný přístup k vojákům, reálné hodnocení jejich schopností, všeobecné a vojenské připravenosti, délky vojenské služby, odbornosti a dalších údajů.

Základním článkem v činnosti velitelů a politických pracovníků, který není možné v jednotkách obejít a který výrazně ovlivňuje kvalitu soutěžení, je **rozvoj individuálního soutěžení mezi vojáky, v družstvu, osádce, obsluze**. Vojáci zde mohou přijímat závazky, které reálně odpovídají jejich možnostem. Je samozřejmé, že se to uskutečňuje za aktivní účasti velitelů družstev, čet a rot. Jejich rada a zkušenosti mohou pomoci každému vojákovi správně ohodnotit své síly a možnosti.

Je pochopitelné, že jiná situace je při masové politické práci mezi příslušníky druhého ročníku. Těm už není potřeba objasňovat cíle, zásady a principy soutěžení. U jedné vzorné rotы chemické ochrany velitel jednotky s vojáky druhého ročníku a poddůstojníky rozebral kladné stránky i nedostatky v soutěžení v uply-

nulém výcvikovém období, doporučil jim, ke kterým úkolům by měli přijmout své závazky, aby napomohli dalšímu rozvoji a pokračování tradice vzorné jednotky.

Významnou roli v organizování soutěžení mají nesporně poddůstojníci. Zkušený velitel jednotky nepovažuje poddůstojníky jen za své podřízené, ale za své nejbližší spolupracovníky. Má-li mít socialistické soutěžení trvale dobrou úroveň, musí poddůstojníci stát v čele iniciativy a aktivity kolektivu jednotky. To musí být zřejmé z příkladného plnění jejich osobních socialistických závazků, z jejich odpovědného a příkladného přístupu k plnění vojenských povinností. Jako velitelé plní poddůstojníci zároveň úlohu usměrňování a podpory aktivity a iniciativy svých podřízených. Je pochopitelné, že bez pomoci nadřízeného, komunistů a svazáků by poddůstojníci sotva splnili své úkoly. Dobré zkušenosti mají u jedné vzorné opravny tankové techniky, kde se stalo pravidlem projednávání výsledků rozvoje soutěžení s bojovým aktivem rotы. Poddůstojníci mají možnost aktivně se podílet na hodnocení výsledků, vyměňují se zkušenostmi, diskutuje se o problémech. Poddůstojník se učí spolupracovat s komunisty a ostatními členy bojového aktivu rotы. To přispívá ke zvýšení jejich sebevědomí a zájmu o soutěžení.

Velké možnosti dalšího zvyšování efektivnosti socialistického soutěžení spočívají v péči velitelů o soutěžící kolektivy a v dalším řízení kolektivů, které jsou již nositeli titulu „vzorná jednotka“. To předpokládá, jak zdůraznil náčelník Hlavní politické správy ČSLA na celarmádním aktivu SSM: „...lépe využívat zkušeností výtečných a vzorných vojáků a velitelů, rozvíjet talenty, tvůrčí schopnosti, politický a odborný profil vojenské mládeže při výcviku, ve výchově vzdělávacím a pracovním procesu...“ (Brabec, A.: Vystoupení na celarmádním aktivu SSM. Obrana lidu, 22. 10. 1977, zvláštní příloha, s. 4.)

Je skutečností, že jsou v naší lidové armádě útvary a jednotky, které se nespokojí s dosaženým stavem, dále rozvíjejí socialistickou soutěž k dosahování trvale dobrých a výtečných výsledků a hledají nové přístupy k plnění úkolů a zvyšování kvality socialistického soutěžení. Např. u útvaru PVO, který již po páté obhájí výtečné hodnocení a je dvojnásobným nositelem Putovního praporu ÚV SSM, se soudruzi nespokojí tím, že voáci získávají odznak „vzorný voják“. Aby byli vojáci i nadále zainteresováni na výtečném plnění úkolů, probíhá u útvaru soutěž o nejlepšího příslušníka útvaru. Je vyhodnocována jedenkrát za 14 dnů. Vy-

braný voják je vyfotografován a jeho snímek, spolu s hodnocením jeho práce, je vyvěšen v všech jednotkách. Originál se ukládá v síni bojových tradic a v koutcích tradic jednotek. Opis hodnocení spolu s poděkováním se zasílá také rodičům, popřípadě jeho zaměstnavateli.

Tato forma soutěžení se stala velmi populární. Podnítila úsilí vojáků o výtečné hodnocení. Výrazně přispěla i k další trvalejší aktivizaci práce vzorných vojáků i ke snížení kázeňských přestupků.

U tohoto útvaru se snaží podle příkladu sovětských soudruhů přejít k novým účinnějším formám soutěžení. Rozvíjejí hnutí „od výtečných obsluh k obsluhám výtečníků“. Nejde o jednoduchý závazek.

K přiznání kvalit obsluze výtečníků je třeba dosáhnout toho, že všichni členové kolektivu musí být vzornými vojáky, získat minimálně druhou třídu specialisty a nesmí být kázeňsky trestáni. Přitom jedinou odměnou je vědomí, že se kolektiv zařadil mezi nejlepší, že se stal průkopníkem nových forem.

V těchto hnutích se projevuje kvalitativní a politický velmi významný prvek. V kolektivu jednotky se pěstuje hrdost na to, že vynikajícím způsobem plní úkoly socialistické armády. Upevňuje se vědomí vojáků, že každým tímto úspěchem plní cíle a požadavky Komunistické strany Československa a úkoly stanovené naší armádě na XV. sjezdu.

Studium a zavádění nejlepších zkušeností ze soutěžení do praxe — významný nástroj zvyšování jeho kvality

Studium, zevšeobecnování a využívání nejlepších zkušeností je významným leninským principem řízení a organizování socialistického soutěžení, protože vyjadřuje obrovské možnosti velitelů a politických pracovníků jednotek při zvyšování kvality a účinnosti soutěžení. Přitom je potřebné si uvědomovat, že velitel jednotky má značné možnosti poznávat a využívat zkušeností nejlepších vojáků a kolektivů.

Studium, zevšeobecnování a rozšiřování pokrokových zkušeností ze socialistického soutěžení je jednotným a nedělitelným procesem, který je možné podmíněně rozdělit na dvě etapy. Zpočátku je zkušenost studována a analyzována. Poté je zevšeobecnována, rozšiřována a využívána.

Studium pozitivních zkušeností ze socialistického soutěžení předpokládá poznání podstaty, způsobů a prostředků, kterých používají velitelé a političtí pracovníci jednotek ve své činnosti při zdokonalování vlivu socialistického soutěžení na výtečné plnění úkolů bojové a politické přípravy.

Zevšeobecnováním a zaváděním nejlepších zkušeností ze soutěžení je třeba rozumět jejich propagaci a prosazování do praxe vlastní i ostatních jednotek útvaru, svazku, armády. Propagace nejlepších zkušeností předpokládá vybrat všechno nové, lepší, dokonalejší a dát je ve prospěch ostatních vojáků a celého kolektivu. To znamená:

— odhalit všechny podstatné momenty v činnosti předních vojáků a kolektivů které je možné považovat za nejlepší zkušenosti,

— vytvořit u vzorných vojáků a výtečníků bojové a politické přípravy odpovídající motivy, které by je vedly k potřebě aktivně se dílet o své zkušenosti s ostatními.

Při rozšiřování a zavádění zkušeností nejlepších do praxe je především o objasnění podstaty, popularizaci nositelů těchto zkušeností, objasňování metod a forem, jimiž je dosáhli a číselně domou činnost velitelů, politických pracovníků, funkcionářů stranických a svazáckých organizací při jejich využívání a rozšiřování. Především je třeba rozšiřovat ty zkušenosti, jejichž cena byla prokázána praktickými úspěchy. Pro rozvoj soutěžení jsou zvláště cenné zkušenosti, které vznikly v konkrétních, vojákům dobře známých podmínkách. Takové zkušenosti lidé rychle chápou a mají zájem si je osvojit.

Způsoby studia, zevšeobecnování a rozšiřování nejlepších zkušeností do praxe jsou mnohostranné. Nejlepší poznatky je možné studovat při plnění úkolů bojové a politické přípravy. Velmi cenné poznatky jsou z krátkodobých soutěží při jednotlivých zaměstnáních bojové a politické přípravy, u soutěží ve zkracování norem bojové pohotovosti, z plnění závazků na vzorné vojáky, třídní specialisty. U tankových a motostřeleckých jednotek je dnes v popředí pozornosti analýza poznatků z hnutí „S novou technikou jen výtečné výsledky“, zkušeností z taktických cvičení. Zdrojem zkušeností pro politické pracovníky jsou poznatky z jednání stranických organizací, členských schůzí, svazáckých organizací, z vystoupení vzorných vojáků na vojenských schůzích rot. Není možné opomenout poznatky získané studiem so-

větských a našich zkušeností ze soutěžení ve stranickém a vojenském tisku.

Při studiu progresivních zkušeností je velmi důležité zkoumat metody a formy práce, pomocí nichž je kvalitních výsledků dosahováno. Např. u jednoho motostřeleckého útvaru patří mezi nejosvědčenější formy, které napomáhají ke zkvalitňování technické připravenosti lidí, semináře výměny zkušeností, zevšeobecnování a popularizace metod a forem práce nejlepších velitelů jednotek, politických pracovníků, velitelů vozidel, řidičů a střelců-operátorů.

Rozšiřování a prosazování nejlepších zkušeností je nezeměnitelnou podmínkou zvyšování účinnosti soutěžení. V řadě jednotek dochází k propagaci dobrých zkušeností v průběhu politických informací, v masově politické práci velitelů a politických pracovníků. Zkušenosti ze soutěžení jsou zevšeobecnovány na shromážděních velitelů čet, na poradách důstojníků při

vyhodnocování výsledků bojové a politické přípravy, na seminářích s vedoucími PŠM, na nástěnných novinách roty, relacemi v útvarovém rozhlase, ve vystoupení na členských schůzích stranických a svazáckých organizací apod.

Při zavádění zkušeností nejlepších jednotlivců a kolektivů do praxe se osvědčují ukázková a metodická zaměstnání s veliteli, na kterých jsou seznamování se zkušenostmi ze soutěžení. Jsou organizovány rovněž vzájemné návštěvy velitelů soutěžících jednotek.

Velitelé, političtí pracovníci a stranické organizace vynakládají mnoho času na studium, zevšeobecnování, propagaci a prosazování nejlepších zkušeností do života. Uvědomují si přitom, že je jejich povinností nejen stále aktivitu podněcovat, ale také dobře s elánem lidí hospodařit. Dobrých zkušeností nebude nikdy dost. Tím více je potřebné jich náležitě a efektivně využívat.

Jednotky a útvary Československé lidové armády vstoupily do rozhodujícího období plnění úkolů XV. sjezdu KSČ. Socialistické soutěžení, rozvoj politické a pracovní aktivity a iniciativy příslušníků armády mají v něm své pevné místo. Jsou významným nástrojem plnění vojenskopolitické linie KSČ. Jsou také konkrétním projevem pozitivního vztahu vojáků k socialismu, ke Komunistické straně Československa.

Na základě zkušeností z výsledků soutěží v Československé lidové armádě je možné vyslovit přesvědčení, že i v dalším období se bude úroveň socialistického soutěžení v jednotkách, útvarech a zařízeních ČSLA rozvíjet v duchu hesla: „Jít neustále dál, dosahovat vyšších výsledků, přecházet od snadnějších úkolů k obtížnějším!“